

Jedynе pismo polskie w Brazylii

Słowo rektora

Czcigodni Księża, Drogie Siostry, Szanowni przedstawiciele społeczności polonijnej!

Cieszę się, że możecie otrzymać kolejny numer naszego polonijnego pisma. W obecnym numerze spotkacie wiele informacji o wydarzeniach, jakie miały miejsce w ostatnim okresie. Proszę wybaczyć, że nie będę wprowadzał Drogich Czytelników w treść tego numeru „Echa”. Mam nadzieję, że już sama zawartość periodyku będzie mówić sama za siebie. W słowie wstępnym chciałbym jedynie zachęcić do przysyłania materiałów z terenu Waszej działalności misyjnej, czy polonijnej! Dzielimy się dobrem, jakie ma miejsce w naszych wspólnotach.

Najważniejszą i radosną informacją, jaką się dzielimy jest decyzja papieża Franciszka w mianowaniu polskiego misjonarza O. Jana Kota OMI, biskupem ordynariuszem diecezji Zé Doca (w stanie Maranhão)! J. E. Biskupowi Nominatowi składamy najlepsze życzenia: niech Duch św. oświeca w posłudze pasterskiej Ludowi Bożemu w diecezji Zé Doca przy dobrym zdrowiu, współpracy kapłanów i liderów Kościoła partykularnego!

Życzę Drogim Czytelnikom przyjemnej lektury i łączę słowo uszanowania – ks. *Zdzisław*

Polski misjonarz został mianowany biskupem w Brazylii

23 lipca br. Ojciec Święty Franciszek mianował 52-letniego **o. Jana Kota**, oblata Maryi Niepokalanej ordynariuszem diecezji Zé Doca w północno-wschodniej części kraju (stan Maranhão).

Polski duchowny od 20 lat pracuje w Brazylii i dotychczas był proboszczem w Campo Alegre do Fidalgo w ubogim stanie Piauí na wschodzie kraju. O. Jan Kot pochodzi z Makowa Podhalańskiego. Po wstąpieniu do Zgromadzenia Oblatów Maryi Niepokalanej i odbyciu formacji zakonnej został wyświęcony na kapłana w 1992 r. Oprócz filozofii i teologii studiował również historię Kościoła. Po dwuletniej praktyce duszpasterskiej w Siedlcach wyjechał na misje do Brazylii. Współpracował z obłackim pismem „Misyjne Drogi”. (wiadomość za *Radiem Watykańskim*. Foto: CNBB).

Według informacji otrzymanych od J. E. Biskupa Nominata święcenia biskupie odbędą się 18 października br. w Vitória de Santo Antão (archidiecezja Olinda i Recife, stan Pernambuco). Natomiast kanoniczne objęcie diecezji Zé Doca (stan Maranhão) odbędzie się 8 listopada br.

Biskup Nominat Jan Kot, OMI jest szóstym biskupem Polakiem w posłudze Kościołowi w Brazylii. Wcześniej mianowani Polacy to: Biskup Czesław Stanula, CSsR (ordynariusz diecezji Itabuna, w stanie Bahia), Biskup Jan Wilk, OFMConv. (ordynariusz diecezji Anápolis, stan Goiás), Biskup Edward Zielski (ordynariusz diecezji Campo Maior, stan Piauí), Biskup Romuald Maciej Kujawski (ordynariusz diecezji Porto Nacional, stan Tocantins) biskup Marek Marian Piątek, CSsR (ordynariusz diecezji Coari, stan Amazonas).

Ponadto jest 4 biskupów polskiego pochodzenia w Kościele tego kraju: biskup Sérgio Krzywy (ordynariusz diecezji Araçatuba, stan São Paulo), biskup Rafael Biernaski (administrator archidiecezji kurytybskiej), biskup José Carlos Chacorowski, CM (ordynariusz diecezji Caraguatatuba, stan São Paulo). Nie możemy pominąć biskupa seniora Izidora Kosinskiego, CM (emerytowanego ordynariusza diecezji Três Lagoas, stan Mato Grosso do Sul).

Wspomnijmy także zmarłych biskupów Polaków: biskupa Ignacego Krauze CM, biskupa Augustyna Stefana Januszewicza, OFMConv, a także polskiego pochodzenia: Walmor Battú Wichrowskiego, Ladislau Biernaskiego, CM, Domingos Gabriel Wisniewskiego, CM.

Jeżeli policzymy wszystkich hierarchów

Polaków i polskiego pochodzenia to, mamy piękną liczbę szesnastu biskupów posługujących Ludowi Bożemu w Brazylii! Ks.ZM.

Wielka radość z kanonizacji Jana XXIII i Jana Pawła II

Radosną atmosferę, towarzyszącą w Brazylii kanonizacji Jana XXIII i Jana Pawła II, można porównać do tego, co odczuwa się w Polsce. Szczególnie kanonizacja Papieża Polaka zdominowała brazylijskie wspólnoty wiary i środki masowego przekazu. Warto przy tym wspomnieć, że Jan Paweł II odwiedził Brazylię trzy razy, jeśli nie liczyć jeszcze jednego krótkiego pobytu w Rio de Janeiro po drodze do Argentyny.

Pamięć o Papieżu Janie Pawle II w Brazylii jest bardzo żywa i Brazylijczycy szczerze go kochają, teraz po kanonizacji jeszcze bardziej. W całej wspólnocie kościelnej sprawowane były Msze dziękczynne za kanonizację dwóch wielkich Papieży. Jednak ze względu na odbyte wizyty apostolskie Papieża Polaka w tym kraju i Jego sposób kontaktowania się z wiernymi, miały zdecydowany wpływ na szczególną radość Brazylijczyków i Polonusów.

W dniu kanonizacji powstały dwie parafie dedykowane św. Janowi Pawłowi II. W São Salvador da Bahia, prymasowskiej stolicy Brazylii, abp Murilo Krieger podpisał dekret o oddaniu pod opiekę nowego świętego parafii w biednej dzielnicy Alagoas. Świątynia została zbudowana wśród biednych tej dzielnicy, gdzie w 1980 r. św. Jan Paweł II spotkał się z wiernymi. Pamięć papieskiej wizyty pozostaje bardzo żywa wśród biednej społeczności tej dzielnicy miasta Salvador. W Porto Alegre, stolicy stanu Rio Grande do Sul, abp Jaime Spengler podpisał dekret o utworzeniu parafii św. Jana Pawła II w dzielnicy Lami. W ten sposób archidiecezja pragnęła uczcić pamięć Papieża Polaka, który odwiedził to miasto podczas swojej pierwszej wizyty apostolskiej w tym kraju.

Trzeba dodać, że 18 maja bp Jacinto Inácio Flach, ordynariusz diecezji Criciúma, inaugurował w Sombrio, w południowym regionie

stanu Santa Catarina, nową parafię pw. św. Jana Pawła II. Chciałbym przypomnieć, że w Juiz de Fora, w stanie Minas Gerais, po beatyfikacji Papieża Polaka poświęcono mu nowy kościół w 2011 r.

We wszystkich wspólnotach polonijnych tego kraju z radością i wielkim wzruszeniem sprawowano dziękczynne Msze za kanonizację Papieża Jana Pawła II, który na własne życzenie spotkał się z Polonią brazylijską w Kurytybie. 5 lipca 1980 r. miało miejsce jego spotkanie z rodakami na stadionie „Couto Pereira”. Dla upamiętnienia tego wydarzenia został utworzony w centrum miasta park Jana Pawła II.

W niedzielne popołudnie 27 kwietnia br. wspólnota polsko-brazylijska zgromadzona właśnie w tym parku w Kurytybie dziękowała Bogu za kanonizację Papieża Polaka.

Program o charakterze kulturalno-religijnym był bardzo bogaty. Po południu, zgromadzeni w parku mogli wysłuchać słów św. Jana Pawła II, jakie skierował do wspólnoty polonijnej, a także archidiecezjalnej podczas pamiętnej pielgrzymki apostolskiej w Kurytybie 5 i 6 lipca 1980 r. Następnie o godz. 15,00 wierni odmówili koronkę do Miłosierdzia Bożego. O godz. 16,00 z kaplicy (domu, w którym podejmowany był Ojciec św. chlebem i solą) wyruszyła uroczysta procesja z obrazem: Jezusa Miłosiernego, Matki Boskiej Jasnogórskiej (dar Papieża Jana Pawła II dla Polonii brazylijskiej), relikwiami świętego oraz obrazem kanonizowanego Papieża Jana Pawła II. W koloryt pobożnych obrazów włączały się przepiękne, kolorowe stroje zespołu folklorystycznego „Wisła”. Chciałbym w tym miejscu podkreślić i zarazem serdecznie podziękować kierownictwu oraz członkom tego wspaniałego zespołu, który ubogaca nasze uroczystości polonijne, jakie są organizowane w parku Jana Pawła II w Kurytybie! Udział dzieci, młodzieży i starszych zespołu „Wisła” jest przejawem ich aktywnego uczestnictwa w życiu religijno-kulturalnym naszej wspólnoty polonijnej.

Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył ks. Kazimierz Długosz TChr – przełożony prowincji Towarzystwa Chrystusowego w Ame-

ryce Południowej.

Współkoncelebrowali: ks. Wawrzyniec (Lourenço) Biernaski CM, ks. Stanisław Słowik CM, ks. Edward Jan Guc, SVD, ks. Jaime Sánchez Bosch, CMF. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Zdzisław Malczewski TChr – rektor PMK w Brazylii. Kaznodzieja ukazał zatroskanie Papieża Jana Pawła II o Brazylię tak w wymiarze religijnym, kulturowym, jak i społecznym. Refleksje oparte zostały na wypowiedziach św. Jana Pawła II skierowanych do narodu brazylijskiego podczas Jego trzech wizyt apostolskich, jak też w trakcie składanych oficjalnych wizyt w Watykanie przez prezydentów i dyplomatów brazylijskich. Rektor PMK podkreślił znaczenie spotkania św. Jana Pawła II z Polonią brazylijską i Jego przesłanie skierowane do niej.

Pod koniec sprawowanej uroczystej liturgii rektor PMK w imieniu J. E. Arcybiskupa Metropolity Józefa Kowalczyka, Prymasa Polski wręczył przyznane przez niego Medale Prymasa dla przedstawicieli kurytybskiej społeczności polonijnej: Tito Zeglina i Danuty Lisickiej de Abreu.

Jest już tradycją, że chór Jana Pawła II ubogaca swoimi śpiewami uroczystości religijne

w parku polskim. Tak też było podczas tej liturgii dziękczynnej za kanonizację Wielkiego Papieża – Polaka! Należy odnotować w tym miejscu słowa podziwu i szczerzej, serdecznej wdzięczności dla członków tego chóru za zatroskanie o pielęgnowanie pięknych polskich pieśni religijnych!

Po zakończonej Mszy św. relikwie św. Jana Pawła II pozostały na ołtarzu, aby obecni Polonusi i Brazylijczycy mogli skierować do Boga swoje modlitwy za pośrednictwem nowego świętego Kościoła.

Bezpośrednio po celebracji Eucharystii rektor PMK poświęcił nowy ołtarz św. Jana Pawła II w domu polskich imigrantów, w którym podejmowany był Papież Jan Paweł II. Wspomniany ołtarz jest darem Danuty Lisickiej de Abreu i José Gorskiego.

Warto nadmienić, że wspomniany dom, który stał się praktycznie kaplicą pochodzi z 1883 r. i należał do Sylwestra i Genowefy Piąnowskich z Tomás Coelho (kolonii polskiej położonej niedaleko Araucarii usytuowanej o jakieś 20 km od Kurytyby).

Po zakończonych oficjalnych uroczystościach religijnych wiele osób pozostało jeszcze w parku trwając na modlitwie przed relikwiami lub ołtarzem św. Jana Pawła II. Była także okazja do przyjacielskich rozmów Polonusów i zaprzyjaźnionych Brazylijczyków.

Skansen polski dedykowany Papieżowi Janowi Pawłowi II nabrał szczególnego charakteru po kanonizacji Patrona tego miejsca.

Ks. Zdzisław

Uroczyste świętowanie 3 Maja

Świętowanie 3 Maja w Brazylii, tak daleko od Ojczyzny, a jednak przeżywane z tą samą miłością i wiarą! Polonia w Brazylii oddała hołd Matce Bożej Królowej Polski i uczciła pamięć Konstytucji 3 Maja w Kurytybie.

2 maja 2014 p. Marek Makowski - Konsul Generalny RP w Kurytybie wydał przyjęcie z okazji Dnia Polonii i święta 3 maja w siedzibie Towarzystwa Tadeusza Kościuszki - najstarszego stowarzyszenia polskiego w Ameryce Południowej.

W sam dzień Święta 3 maja została odprawiona Msza św. dziękczynna za Konstytucję 3 Maja oraz w intencji Narodu Polskiego w kościele chrystusowców pw. św. Jana Chrzciciela w Kurytybie. Konsul Generalny RP w Kurytybie p. Marek Makowski z

małżonką rozesłał zaproszenie do wspólnoty polonijnej, jak również do Brazylijczyków – przyjaciół Polski. Uroczystą Eucharystię sprawował ks. Zdzisław Malczewski SChr - rektor Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii. On też wygłosił okolicznościowe, dłuższe kazanie. Kaznodzieja skoncentrował swoją refleksję na niektórych faktach z historii Polski, w których Polacy wyrażali zatroskanie i walczyli o niepodległość i suwerenność Ojczyzny!

Przed prezbiterium umieściliśmy obraz Pani Jasnogórskiej podarowany wspólnie polsko-brazylijskiej przez św. Jana Pawła II w dniu 5 lipca 1980 r. podczas spotkania z

Polonią na stadionie "Couto Pereira" w Kurytybie. Przed obrazem umieszczona została relikwia św. Jana Pawła II, która wędruje po Brazylii, odwiedzając nie tylko wspólnoty polonijne; brazylijskie także, kiedy ich duszpasterz zwraca się z prośbą do rektora PMK, aby relikwie peregrynowały do ich parafii.

Jak jest już tradycją naszego polonijnego religijnego świętowania, że chór św. Jana Pawła II uświetnia i nadaje odpowiedniego klimatu celebracji poprzez śpiew dobranych pieśni!

Wspominając tę naszą uroczystość majową zastanawiam się nad postawą kurytybskiej społeczności polonijnej. Nie znam powodów dla których właśnie podczas świętowania 3 maja, 11 listopada, czy innych nadzwyczajnych obcho-

dów - jak chociażby ten ostatni: radosne dziękczynienie za kanonizację Papieża-Polaka – udział liderów polonijnych w tych świętowaniach jest raczej znikomy. Już nie wspominam o przedstawicielach bardzo liczebnej kurytybskiej społeczności polonijnej. Zaproszeń ze strony Konsulatu Generalnego nie brakuje. Informacji w miejscowych środkach przekazu też nie jest za mało. Wręcz przeciwnie. Wyznam szczerze, że byłem mile zaskoczony dużą ilością informacji prasowych o dziękczynieniu za kanonizację Papieża Jana Pawła II w parku polskim. Uczestnictwo Polonusów kurytybskich w tym dziękczynieniu – właśnie w Parku, którego Patronem jest św. Jan Paweł II - był bardzo, bardzo mały. Przypisać trzeba, że władze administracyjne miasta włożyły wielki wysiłek, także finansowy, aby przygotować park, portal polski i najbliższe otoczenie na świętowanie kanonizacji Papieża, który osobiście wybrał Kurytybę, aby tutaj spotkać się z Polonią.

Postrzegam, że w ostatnim okresie społeczność polonijna jakoś pozostała w swoistym letargu... Czy ktoś byłby w stanie odpowiedzieć na pytanie: co się dzieje z naszą społecznością polonijną żyjącą właśnie w tym mieście, które się szczyci, że jest trzecim czy czwartym miastem w świecie, jeśli chodzi o ilość osób polskiego pochodzenia? Jeśli kanonizacja Papieża Jana Pawła II, który przyczynił się do nobilitacji tej społeczności w Brazylii, a szczególnie w Paranie i Kurytybie, nie poruszyła osób dumnych ze swoich polskich korzeni to, któż zdoła je zbudzić z tego - trudnego do zrozumienia – letargu? Ta moja indagacja nie ma na celu obrażanie kogokolwiek, jest to tylko proste pytanie kogoś, kto od lat tkwi w tym środowisku, próbuje je zrozumieć w tym celu, aby mu lepiej służyć i je ukazywać w różnych publikacjach, czy konferencjach. Polonusie kurytybski powstań ze snu i wyjdź ze swojego zamknięcia, aby zaświadczyć o swojej etniczności właśnie w tym mieście i tym państwie, które szczyci się bogatą mozaiką ras, kultur, religii i różnorodnych języków! Ks. ZM.

Składamy serdeczne i szczerze podziękowanie Czcigodnemu Ks. Kanonikowi Henrykowi Suchosowi z Valparaíso de Goiás - GO za przesłaną ofiarę na fundusz wydawniczy PMK! Bóg zapłać!

Prezentacja książki poświęconej polskiemu misjonarzowi Jukubowi Wróblowi

W São Mateus do Sul, położonym ponad 150 km na południe od Kurytyby, 27 maja br. odbyła się prezentacja książki autorstwa Brazylijczyka, a poświęconej polskiemu misjonarzowi ks. Jakubowi Wróblowi. Misjonarz ten był bardzo aktywnym wśród polskich osadników w ich początkach życia w tamtym regionie południowej Brazylii. Gerson Cesar Souza – autor dwujęzycznego wydania poświęcił kilka lat na przeprowadzenie badań związanych z życiem i działalnością ks. Jakuba Wróbla. Autor opierając się na źródłach historycznych zaprezentował bogatą działalność polskiego księdza w charakterze powieści. Książka wydana w dwu językach: portugalskim i polskim jest dobrą lekturą z tego względu, że przybliżyła nam mało znane dzieje polskich misjonarzy, na przykładzie ks. Jakuba Wróbla, a także jest napisana w takim stylu, że wciąga czytelnika i czyni go nie jako uczestnikiem wydarzeń.

Przyznać trzeba, że uroczystość prezentacji wspomnianej książki została przygotowana bardzo nobliwie. Rozpoczęcie wieczoru autorskiego wprowadziło uczestników już we właściwy klimat, kiedy miejscowy chór odśpiewał hymn brazylijski i polski.

Wyznam, że często bywam zdziwiony, a nawet zmęczony, kiedy biorąc udział w różnych wydarzeniach i mistrz ceremonii rozpoczynając

program, zaprasza uczestników do wysłuchania hymnów narodowych. Stąd też godne rozpoczęcie tego wieczoru przez chór śpiewający hymny, wprowadziło uczestników we właściwy klimat.

Należy odnotować obecność przedstawicieli administracji municypalnej, Konsula Generalnego RP, duchownych z Seniorom ks. Wawrzyńcem Biernaskim CM na czele, a także wielu liderów polonijnych łącznie z szefem zarządu krajowego Braspolu.

W trakcie wieczoru autorskiego przemawiali: Konsul Generalny RP, rektor PMK w Brazylii, prezes Braspolu, ojciec autora książki, jak też sam autor. Po swoim wystąpieniu Gerson Cesar Souza przystąpił do wpisywania dedykacji swojego dzieła ty, którzy sobie tego życzyli.

Po części oficjalnej były chwile na rozmowy przyjaciół i znajomych, którzy – dzięki temu wydarzeniu kulturalnemu – mieli okazję do ponownego spotkania.

Promocja wspomnianej książki była ważnym wydarzeniem nie tylko dla społeczności miejscowej, ale także dla wspólnoty polonijnej.

Ks. ZM.

Nagroda Jana Pawła II w Kurytybie

Od kilku już lat Rada Municypalna Kurytyby przyznaje każdego roku Nagrodę Jana Pawła II osobom fizycznym lub prawnym, które zaangażowane są w realizacji prac społecznych Kościoła katolickiego.

14 maja w siedzibie Rady Municypalnej odbyła się uroczysta sesja podczas której wręczono wspomnianą nagrodę dla przedstawiciela domu pogodnej starości św. Wincentego, kongregacji mariańskiej młodzieży skupionej przy katedrze.

Na szczególne wyróżnienie zasłużył senior polonijnego duchowieństwa ks. Lourenço (Wawrzyniec) BERNASKI CM, świętujący w obecnym roku jubileusz 60 lat święceń kapłańskich. O świętowaniu jubileuszowym ks. L. BERNASKIEGO CM pisaliśmy w poprzednim numerze "Echa".

Jedynie dla przypomnienia: ks. L. BERNASKI CM pełnił posługę prowincjała (wizytatora) księży misjonarzy św. Wincentego, wykładał w Szkole Diakonów Archidiecezji Kurytybskiej. Przez wiele lat posługiwał we wspólnotach lokalnych i polonijnych prowadząc misje ludowe. Aktualnie opiekuje się bogatym archiwum i muzeum swojego zgromadzenia zakonnego! Dzięki Jego trosce i pracy zachowało się patrymonium Polonii brazylijskiej! Ks.ZM

Zdjęcia z: www.facebook.com/TitoZeglin

94. rocznica urodzin Jana Pawła II

Kult, miłość, szacunek wobec osoby św. Jana Pawła II wzrasta coraz bardziej w Brazylii, którą jako Następcę św. Piotra odwiedził trzy razy.

Coraz częściej osoby publiczne mówią o konieczności wprowadzanie w życie osobiste i działalność polityczną Jego nauczania.

Po śmierci Papieża Jana Pawła II członkowie Rady Muncypalnej, a później deputowani Parlamentu stanu Parany postanowili z okazji rocznicy urodzin Jana Pawła II organizować w Kurytybie uroczyste sesje tych dwóch instytucji legislacyjnych dla uczczenia Papieża Jana Pawła II i mówienia o aktualności Jego nauczania.

Po kanonizacji Papieża Jana Pawła II uroczysta sesja plenarna tak Rady Muncypalnej, jak i Parlamentu stanowego Parany, organizowane w pobliżu daty urodzenia św. Jana Pawła II, nabrały nowego, głębszego znaczenia, nie tylko dla polityków zaangażowanych w ich organizację, ale także dla wspólnoty kościelnej w Kurytybie i Paranie.

Politycy odpowiedzialni za ustanawianie prawa muncypalnego i stanowego, a wypowiadający się w obecności przedstawicieli hierarchii, duszpasterzy i wiernych Kościoła zapro-

szonych na uroczyste posiedzenie tych organów ustawodawczych, z mocą podkreślali potrzebę wprowadzanie w życie społeczne miasta Kurytyby i stanu Parana nauczania, jak też i przykładu życia św. Jana Pawła II.

Wręczenie nagrody Jana Pawła II w Radzie Muncypalnej było nie tylko okazją do uhonorowania wybranych duchownych czy wiernych Kościoła, ale także publicznego przypominania o potrzebie wprowadzanie we wszystkie przejawy życia nauki św. Jana Pawła II.

Z kolei w Parlamencie stanowym podczas uroczystej sesji, w której brał udział arcybiskup metropolita Moacyr Vitti, deputowany Ney Leprevost zwrócił uwagę na potrzebę zaangażowania się Kościoła w przygotowywanie wiernych do podejmowania działalności politycznej. Dzięki temu, jak zaznaczył wspomniany polityk – głęboko wierzący katolik, nauczanie św. Jana Pawła II może być bardziej wprowadzane w życie społeczne stanu, jak też całego narodu brazylijskiego.

Patrząc na aktualną rzeczywistość polityczną Brazylii można stwierdzić, że gdyby zaangażowanie świeckich w życiu politycznym było większe, z pewnością społeczeństwo tego katolickiego kraju nie byłoby zaskakiwane często nieetycznymi decyzjami ustawodawczymi.

Parlament Stanu Parana, 29 maja br., uczcił 94 rocznicę urodzin św. Jana Pawła II. Z

tej okazji od kilku już lat na wniosek deputowanego Neya Leprevosta odbywa się uroczysta sesja Parlamentu stanu Paraná w Kurytybie podczas, której podkreśla się wpływ Kościoła Katolickiego na życie narodów, a w sposób szczególny narodu brazylijskiego.

Na uroczystą sesję Parlamentu zaproszono Arcybiskupa Metropolitę Moacyra Vitti, kapłanów, wiernych Kościoła, których uhonorowano odpowiednimi dyplomami. Wśród wyróżnionych byli przedstawiciele parafii św. Jana Chrzciciela (chrystusowcy) oraz rektor PMK w Brazylii. ZM.

Z żałobnej karty ...

Nagle odejście Arcybiskupa Metropolity Kurytyby

26 czerwca br. w rezydencji biskupów Kurytyby zmarł nagle 73. letni Arcybiskup Metropolita Moacyr J. Vitti. Polecamy Miłosiernemu Bogu śp. Zmarłego Pasterza Kościoła w Kurytybie. RIP!

Śmierć Konsula Jacka Szczeniowskiego

1 lipca br. w godzinach rannych zmarł nagle w Kurytybie Konsul RP Jacek SZCZENIOWSKI. Niech Miłosierny Bóg przyjmie Go do swego Domu i połączy z Jego Bliskimi! Modlitwom za Zmarłego przewodził ks. Lourenço Biernaski, CM.

7 lipca, brazylijskim zwyczajem, w kościele pw. św. Wincentego (księży wincentynów misjonarzy) w Kurytybie sprawowana była Msza św. w 7 dniu śmierci śp. Konsula Jacka Szczeniowskiego.

Bardzo świadomie zamieściłem powyżej dwa zdjęcia przedstawiające oficjalnych przedstawicieli Państwa Polskiego: p. Konsula Generalnego Marka Makowskiego i p. Konsula Jacka Szczeniowskiego, którzy witali J. E. Arcybiskupa Metropolitę Gnieźnieńskiego Józefa Kowalczyka, Prymasa Polski w dniu Jego przylotu z oficjalną wizytą w Kurytybie. Te zdjęcia stają się symbolem dla upamiętnienia i uczczenia osoby

śp. Konsula Jacka.

Zapamiętałem Go jako Człowieka dyspozycyjnego, służącego Polsce i Polonii brazylijskiej, a także bardzo otwartego w dyskusjach, jakie miałem przyjemność z Nim przeprowadzać podczas naszych spotkań „rodaków przebywających na obczyźnie”, służących w swoich wymiarach podjętej misji: Bogu, Polsce i Polonii!

W początkach pełnienia służby konsularnej w Kurytybie przeżył trudne chwile choroby i śmierci małżonki. Pozostał sam?!, ale potrafił otaczać ludzi swoją serdecznością.

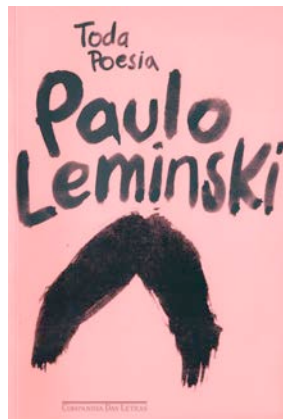
Zachowuję w mojej pamięci śp. Konsula Jacka, jako prawego Polaka dbającego o dobre imię naszego Kraju tu na ziemi brazylijskiej! Wierzę, że w Domu Ojca spotkał swoją małżonkę! Niech Dobry Bóg będzie Im radością na zawsze! Ks. Zdzisław M.

Czas na poezję Pawła Leminskiego

Mam świadomość, że nie będzie przesady w stwierdzeniu, iż w środowisku polonijnym jest mało znana postać i twórczość Pawła Leminskiego. Choć jest on najbardziej znany w kręgach brazylijskiej kultury to, jednak nasza Polonia mało wie o jego życiu i twórczości.

Warto w tym miejscu podkreślić, że w ubiegłym roku wydawnictwo *Companha das letras* opublikowało wszystkie dzieła kurytybskiego poety „Toda Poesia. Paulo Lemonski”, São Paulo 2013, s. 421. We wspomnianym wydaniu znajdujemy między innymi „Polonaises”, gdzie Leminski przetłumaczył w 1979 r. fragment poezji Adama Mickiewicza (1839):

*Polaty się łyzy me czyste, rżęsiste,
Na me dzieciństwo sielskie, anielskie,
Na moją młodość górną i durną,
Na mój wiek męski, wiek klęski,*

Polaly się tzy me czyste, rżęsiste...
(s. 65).

Godną pochwały tegoroczna była inicjatywa Towarzystwa dobroczynnego w Rio de Janeiro, które zorganizowało w dniu 25 maja br. spotkanie „Rozmawiając z Pawłem Leminskim”. Koordynacja spotkania spoczywała na barkach profesorów: Laury Mirandy i Tomasza Łychowskiego.

Oto krótka biografia Pawła Leminskiego.

Paulo Leminski - poeta, powieściopisarz, romantyk, tłumacz, autor esejów - urodził się 24 sierpnia 1944 r. w Kurytybie. Ze strony ojca: Polak. Ze strony matki: Portugalczyk, Indianin i Murzyn. Mając 8 lat napisał pierwszy poemat i zaczął uczyć się łaciny. Studiował prawo i literaturę. Niestety studiów nie ukończył. Pracował jako nauczyciel, udzielając kursów przygotowujących do egzaminów wstępnych, a także jako dziennikarz i redaktor-publicysta. W początkach kariery pisarskiej związany był z brazylijskim ruchem literackim konkretystów. Był erudytą bez ukończenia studiów uniwersyteckich oraz poliglotą (znał język angielski, łaciński, grecki, francuski, włoski). Języków uczył się w seminarium, którego również nie ukończył. Ponadto nauczył się języka japońskiego od swojego mistrza dżudo. Paulo Lemiński wykazywał również zainteresowanie dla kultury japońskiej. Napisał poemat „Haikais”. Przetłumaczył dzieło Matsuo Basho. Przetłumaczył wiele ksiązek. Jest autorem tomu prozy eksperymentalnej „Catatau”, kilku zbiorów poezji, a także opowiadań czy też tekstów wielu piosenek popularnych. Jego sława zaczęła się rozszerzać w Bazylii dzięki tekstom, które przygotował dla znanych piosenkarzy: Caetano Veloso, Ney Matogrosso, Paulinho Boca de Cantor, Guilherme Arantes, Os Titãs. Ponadto wydał dwie biografie: „Biały Murzyn” (1983 r.) i „Jezus” (1984). Paulo Lemiński określany jest przez krytykę jako „Ribaud z Kurytyby”. Znany jest jeszcze w Brazylii jako publicysta, nowelista i autor historii rysunkowych. Zmarł 7 czerwca 1989 r. w Kurytybie, w wieku 44 lat. Zob.: Z. Malczewski TChr, *Słownik biograficzny Polonii brazylijskiej*, CESLA UW: Warszawa 2000, s. 207.

Wesprzyj fundusz wydawniczy PMK w Brazylii! Od każdego z nas zależy dalsze ukazywanie się jedynego periodyku pol-

skiego w tym kraju! Na publikację „Echa” nie otrzymujemy żadnego wsparcia ze strony instytucji polskich szczytujących się tym, że opiekują się Polonią!

Zebrań rektorów PMK i koordynatorów duszpasterstwa polonijnego w siedzibie Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski

Z inicjatywy biskupa Wiesława Lechowicza odpowiedzialnego z ramienia Konferencji Episkopatu Polski za zapewnienie opieki duszpasterskiej naszym rodakom żyjącym na obczyźnie, odbyło się w siedzibie Sekretariatu KEP zebranie rektorów Polskich Misji Katolickich oraz koordynatorów duszpasterstwa polonijnego. W trzydniowym spotkaniu (24-26 czerwca br.) wzięli udział przedstawiciele Australii, obu Ameryk i Europy.

Zebrań odpowiedzialnych za struktury duszpasterstwa polonijnego w świecie rozpoczęło się wspólną Mszą św. Następnie biskup Lechowicz wygłosił referat wprowadzający do spotkania. Hierarcha poświęcił swoją konferencję tematyce związanej z historią i terażniejszością duszpasterstwa polskiej emigracji.

Następnego dnia arcybiskup Stanisław Gądecki – przewodniczący episkopatu zaprezentował przed uczestnikami aktualne wyzwania stojące przed Kościołem w naszym kraju, jak też zarysował plan przygotowań do Jubileuszu Chrztu Polski, jaki będzie obchodzony za dwa lata z udziałem ojca św. Franciszka.

Z kolei biskup Damian Miskus zapoznał uczestników z duszpasterskimi przygotowaniem do Światowego Dnia Młodzieży.

Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z konferencją Joanny Kozińskiej-Frybes – wicedyrektor departamentu współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Przedstawicielka tego ministerstwa przedstawiła formy współpracy i pomocy ze strony państwa polskiego polskiej diasporze. Po tej prezentacji, uczestnicy zadawali pytania, jak też przedstawiali wobec dyplomaty konkretne problemy, jakie występują wśród naszych emi-

grantów oraz mówili o oczekiwaniach i bolączkach polskiej diaspory.

Spotkanie rektorów i koordynatorów zaszczylił swoją obecnością Arcybiskup Gnieźnieński Wojciech Polak. Nowy Prymas Polski wraz z nowym sekretarzem generalnym episkopatu biskupem Arturem Mizińskim i biskupem Wiesławem Lechowiczem zaprezentował plan organizacji specjalnego biura duszpasterstwa emigracji polskiej i współpracy Konferencji Episkopatu z polonijnymi duszpasterzami.

Podczas zebrania rektorzy i koordynatorzy przedstawiali zarys historii i aktualność opieki duchowej, jaką zapewniają naszym rodakom i ich potomkach w krajach swojej działalności duszpasterskiej.

Na zakończenie zebrania biskup Wiesław Lechowicz zaproponował, aby takie spotkania odbywały się regularnie co dwa-trzy lata. Zebranie zakończono wspólną modlitwą za katolicką wspólnotę polonijną rozproszoną po tyłu krajach świata.

We wspomnianym zebraniu uczestniczyło 4 chrystusowców: ks. Bogusław Burgat – wikariusz generalny, ks. Wiesław Wójcik – dyrektor IDE, ks. Stanisław Hajkowski – koordynator z Irlandii i niżej podpisany – rektor PMK z Brazylii.

Ks. Zdzisław Malczewski SChr

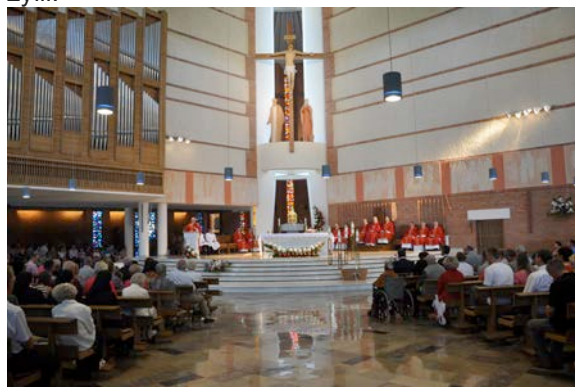
Srebrny jubileusz kapłaństwa ks. Kazimierza Długosza TChr w rodzinnych Kielcach

8 czerwca br. w Sanktuarium św. Józefa w Kielcach ks. Kazimierz Długosz SChr - prowincjał chrystusowców w Ameryce Południowej celebrował uroczystą Mszę św. dziękczynną za 25. lat posługi kapłańskiej.

Wraz z Jubilatem koncelebrowało 10 kapłanów z ks. Ryszardem Głowackim SChr - przełożonym generalnym Towarzystwa Chrystusowego na czele.

Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Zdzisław Malczewski SChr - rektor PMK w Brazylii.

Przed zakończeniem Mszy św. jubileuszowej ks. Ryszard Głowacki TChr – przełożony generalny Towarzystwa Chrystusowego wyraził szacunek i podziękowanie dla rodziców Dostojnego Jubilata!

Po uroczystościach w świątyni zaproszeni uczestniczyli we wspólnym, jubileuszowym obiedzie!

Świętowanie złotego jubileuszu kapłaństwa ks. Jana GLICY, MI

28 czerwca br. z udziałem arcybiskupa seniora Pedro Fedalto ks. proboszcz Jan GLICA, MI świętował uroczystie złoty jubileusz święceń kapłańskich! Uroczysta Msza św. dziękczynnej w parafii Świętej Rodziny, w kurytybskiej dzielnicy Mundo Novo.

Czcigodny Jubilat, polski misjonarz wielce zasłużony dla Kościoła w Brazylii, a szczególnie dla Kurytyby. Pełnił posługę między innymi w parafiach prowadzonych przez zgromadzenie księży marianów: Św. Jerzego (dzielnica Portão), Św. Archanioła Rafała (dzielnica Fazendinha) i Św. Rodziny (dzielnica Portão). W 1994 r. pod Jego kierunkiem zainicjowano budowę sanktuarium Bożego Miłosierdzia (dzielnica Umbará).

Uczestniczący we Mszy św. jubileuszowej Tito Zeglin – radny Rady Muncypalnej Kurytyby wręczył w imieniu ojców municypium dyplom pochwalny z okazji świętowanego jubileuszu!

Zdjęcia i tekst za: www.facebook.com/TitiZeglin

Periodyki Polonijne

Jantar do 3 de Maio

➤ **W** Porto Alegre, stolicy stanu Rio Grande do Sul, działa bardzo aktywnie Towarzystwo „Polonia”. Należy ono do stowarzyszeń polskich, jakie powstawały w początkach polskiej imigracji w Brazylii.

Towarzystwo „Polonia” wysyła do swoich członków, jak też i sympatyków biuletyn informacyjny „Polonus”. Pismo wydawane jest w języku portugalskim i odzwierciedla żywotność

naszej społeczności polonijnej żyjącej i działającej w Porto Alegre.

Rogai por nós, João de Deus!

➤ Anonsujemy z wielką satysfakcją ukazywanie się nowego pisma polonijnego wychodzącego w Kurytybie – stolicy Polonii brazylijskiej. Czasopismo, wydawane w formie gazetowej, nosi tytuł „Orzeł Biały”. Pismo ukazuje się w języku portugalskim.

Z okazji kanonizacji Papieża Jana Pawła II pismo ukazało się w nakładzie 7 tys. egzemplarzy. Była to już trzecia edycja tego periodyku. Zespół redakcyjny pisma: dyrektor - ks. Stanisław Gogulski TChr, dziennikarz – Tito Zeglin, edytor – Julio Cesar Ruthes.

Pismo „Orzeł Biały” ma ambicje, aby być czasopismem wspólnoty polonijnej w Brazylii. Wyrażamy nadzieję, by omawiane pismo zostało dobrze przyjęte przez naszą społeczność etniczną i było regularnie wydawane. Być może w ten sposób wypełni pustkę, jaka pojawiła się po zniknięciu pisma „Lud” z polonijnego horyzontu.

Odnaczeni Medalem Prymasa Polski

Przybliżając Drogiemu Czytelnikowi świętowanie dziękczynienia za kanonizację Ojca św. Jana Pawła II w Kurytybie, wspominałem, że pod koniec uroczystej Mszy św. dwie osoby ze środowiska polonijnego w tym mieście uhonorowanych zostało Medalem Prymasa Polski. Poniżej publikujemy rys biograficzny tych osób.

Tito ZEGLIN

Pochodzi z polskiej rodziny, urodził się

w miasteczku Mandirituba, w stanie Paraná. W dzieciństwie wraz z rodzicami przeniósł się do Kurytyby, gdzie uczył się w kolegium „Madre Clélia”, kolegium „Padre Joao Bagozzi”. Z kolei

studiował dziennikarstwo w Papieskim Uniwersytecie Katolickim w Kurytybie.

Rozpoczął swoją karierę zawodową od prowadzenia propagandy dla jednego z labora-

toriów. Ponad 30 lat prowadził codzienne audycje w kilku rozgłośniach radiowych w Kurytybie i regionie metropolitalnym (Radio Colombo, Radio Paraná, Radio Iguassu).

Prawie 30 lat jest radnym Rady Muncypalnej Kurytyby. Obecnie pełni już po raz siódmy mandat radnego (2013-2016). We wspomnianej Radzie pełni aktualnie (2013-2014) funkcję pierwszego wiceprzewodniczącego Rady Muncypalnej.

Tito Zeglin od 37 lat jest żonaty z Lucią Halas Zeglin. Małżonkowie mają troje dzieci: Lilian, Tiago i Lisiane. Rodzina jest aktywną we wspólnocie Kościoła.

Tito Zeglin, jako polityk, w swoich publicznych wystąpieniach z dumą podkreśla swoje polskie pochodzenie oraz przynależność do Kościoła katolickiego. W prowadzonych audycjach radiowych, czy w Internecie zawsze przekazuje odbiorcom przesłanie o treści chrześcijańskiej.

Danuta Maria LISICKI de ABREU

Córka Adolfa Cender Lisicki i Janiny Getler urodziła się 13 lipca 1937 r. w Wilnie.

W 1950 r. wraz z rodzicami przybyła do Brazylii za pośrednictwem Czerwonego Krzyża. Rodzina zamieszkała w Kurytybie.

Da nuta uczyła się w szkole sióstr Rodziny Maryi w Orleans, koło Kurytyby, w szkole Dom Pedro II i kolegium „Novo Ateneu” w Kurytybie. Ukończyła kurs rachunkowości.

Wyszła za mąż za Brazylijczyka Ivan Bittencourt de Abreu. Ze związku małżeńskiego urodziło się trzy córki: Diana, Nadia i Ivana. Ma 5 wnuków. Od siedmiu lat jest wdową (mąż zmarł w 2007 r.).

Od 31 lat opiekuje się parkiem Papieża Jana Pawła II w Kurytybie i koordynuje wszystkie wydarzenia organizowane w parku o polskim charakterze religijnym, kulturalnym. Z troską jest o to, aby dom, w którym Ojciec św. Jan Paweł II był witany chlebem i solą na stadionie „Couto Pereira” w Kurytybie podczas spotkania z Polonią w dniu 5 lipca 1980 r., a usytuowany w centralnej części parku papieża Jana Pawła II zachował charakter religijny. Uczestniczy aktywnie w życiu organizacji polonijnych.

U honorowanym przez J. E. Arcybiskupa Metropolitę Józefa Kowalczyka składamy szczerze gratulacje i serdecznie dziękujemy za godne reprezentowanie Polonii w środowisku brazylijskim!

70. rocznica Postania Warszawskiego

W związku z 70. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego biskup połowy Józef Guzdek wystosował przesłanie, w którym czytamy między innymi: : "Nie możemy przejść obojętnie wobec wydarzeń sprzed 70 lat, które ukazały głębię miłości do Ojczyzny naszych Rodaków, zdolność do poświęcenia w obronie jej niepodległości i niezależności, męstwo i heroizm mieszkańców Warszawy.

Mieszkańcy Stolicy zapłacili wielką cenę dając świadectwo męstwa, odwagi, cierpliwości i ofiarności na rzecz Ojczyzny. Wśród nas żyją jeszcze uczestnicy i świadkowie tamtych wydarzeń z sierpnia 1944 r. Okażmy im szacunek i wdzięczność. Na ołtarzu Ojczyzny złożyli oni swoje życie i zdrowie, swoją młodość, a w wielu przypadkach także i szczęście rodzinne”.

Spuścizna

„...I raz jeszcze rzucam pytanie: wielkości gdzie twoje imię?– znajduję odpowiedź: wielkość naszego narodu w wielkiej epoce 1863 r. istniała, a poległa na jedynym w naszych dziejach rządzie, który nieznanymi imionami, był tak szanowany i tak słuchany, że zażdość wzbudzać może we wszystkich krajach i u wszystkich narodów.” - Marszałek Piłsudski, w odczycie „Rok 1863” wygłoszonym w sali „Colosseum” w Warszawie, 20 stycznia 1924 r.

Pamiętam gdy w styczniu 1938 roku na ratuszu warszawskim obchodzona była 75 rocznica Powstania Styczniowego z jak wielkim szacunkiem spoglądaliśmy na weteranów tego tragicznego zrywu narodowego. Staruszkowie w granatowych mundurach byli dla pokolenia naszych rodziców i dla nas, dzieci Niepodległej Polski, symbolem miłości Ojczyzny w najtrudniejszych warunkach.

Gdy przyszedł pomyślniejszy czas nasi rodzice znów podjęli zmagania i wywalczyli a następnie obronili Niepodległą Polskę.

Wyniszczone przez wojnę odrodzone państwo stało wobec niezliczonych trudności. Przede wszystkim musiało usunąć spadek po podziale na trzy części przez 123 lata.

Jeszcze w czasie zmagania wojennych polskie kadry oficerskie, podoficerskie i żołnierskie pochodzące z trzech armii zaborczych wraz z wyszkolonymi przez organizacje niepodległościowe rozpoczęły się scalać i usuwać różnice.

Wprowadzony został język polski jako język oficjalny, zastępując języki zaborców.

Na innych terenach również nie było łątwo. Weźmy na przykład koleje. Sieć ich, rozbudowana według potrzeb trzech zaborców, na terenie Polski nie tworzyła jednolitego systemu. Przy takich początkach wprost trudno uwierzyć, że w ciągu kilku lat Polskie Koleje Państwowe stały się jednymi z najlepszych i najpункtualniejszych w Europie.

Podobnie było z pieniędzmi. Na początku na obszarze nowego państwa były w obiegu cztery waluty: - austriackie korony, niemieckie marki, rosyjskie ruble i na domiar marki Królestwa Polskiego. Po krótkim życiu wyłączności marki polskiej uderzonej hiperinflacją, sytuację uratowała głęboka reforma skarbową Grabskiego wprowadzająca złoty jako walutę w pełni wymienną. Stworzyło to warunki do rozwoju gospodarczego Polski.

Tak się złożyło, że siostrzeniec mojej żony, Gustavo Henrique de Barroso Franco, odwiedził nas w okresie, gdy pisał tezę na doktorat w Harvard na temat „Aspekty Ekonomii Politycznej Hiperinflacji: Teoretyczne Zagadnienia i Historyczne Badania Czterech Europejskich Hiperinflacji z lat 1920-tych”. Pogwarzyliśmy sobie trochę o sytuacji Polski w tamtych czasach. Dostałem od niego list już po napisaniu tezy, w którym pisał: „Ze wszystkich krajów w latach 1920-tych na które patrzyłem, Polska jest niewątpliwie najbardziej interesująca. Z tymi w podobnej sytuacji, jak Austria i Węgry, porównanie jest niezwykle. Oba były zmuszone podporządkować się wielkim potęgom i przyjąć interwencję Ligi Narodów, która działała identycznie jak IMF działa obecnie w stosunku do państw jak Brazylia, Argentyna i podobne.

Obecny numer „Echa Polonii Brazylijskiej” ukazał się dzięki ofiarności Państwa Wandy i Zbigniewa LUTYCH z Wrocławia! Chojnym ofiarodawcom w imieniu naszych Czytelników składamy najserdeczniejsze podziękowanie! Niech Bóg wynagrodzi Szanownym Państwu za okazaną pomoc, troskę i zrozumienie!

Polska jest znakomitym przykładem oporu przeciw tym bardziej subtelnym rodzajom dominacji stosowanym przez Wielkie Potęgi w imię ‘zdrowych zasad finansowych’. Przykład, który mógłby natchnąć Argentyńczyków i Brazylijczyków... gdyby epizod był dostatecznie znany!...” W kilkanaście lat potem Gustavo doszedł do stanowiska Prezydenta Banku Centralnego Brazylii i był jednym z głównych autorów bardzo udanej reformy monetarnej.

Wracając do odradzającej się Polski, trochę później nastąpiła reforma Jędrzejewicza porządkująca sytuację szkolnictwa i wprowadzająca jednolity i bardzo postępowy program. Józef Zielicki, jedna z ciekawszych postaci Emigracji, zawsze twierdził, że polski system szkolny był o wiele lepszy niż angielski. A nie była to gołosłowna opinia, gdyż opierał ją na własnych doświadczeniach. W cza-

sach, gdy po zakończeniu działań wojennych 2gi Korpus przebywał w Italii, był on dyrektorem Gimnazjum i Liceum Bazy, liczącego ponad dwa tysiące uczniów, mieszczącego się w miasteczkach Alessano i Matino na „obcasie włoskiego buta”, a już w Anglii uczył w dwu pierwszorzędnych „public schools”.

W zjednoczonej Polsce może nie wszystko było idealne, ale ogólny bilans wysiłków całego Narodu był pozytywny. W takich warunkach uczyło się i rozwijało nasze pokolenie. Radowały nas wszystkie polskie osiągnięcia, a biorąc pod uwagę trudny start, było ich nie mało.

Krzysztof GŁUCHOWSKI

Ciąg dalszy w następnym numerze...

W następnym numerze zaprezentujemy Drogim Czytelnikom poezję dwóch polskich misjonarzy, którzy przesłali do rektoratu PMK w Kurytybie swoje wiersze!

Oczekujemy także na Wasze informacje....

Biuletyn „Echo Polonii Brazylijskiej” został przygotowany do druku w *Chalupniczej Oficynie Komputerowej ZM w Kurytybie*.
Nakład 500 egz. Projekt winiety: Eluta Stańko-Smierchalska z wydawnictwa „Hlondianum” w Poznaniu. PMK nie ponosi odpowiedzialności za treść artykułów autorskich. Zezwala się na dokonywanie przedruków pod warunkiem podawania źródła. Materiały do publikacji prosimy przysyłać na adres siedziby rektora PMK: Rua Gilherme Ihlenfeldt, 1037 - 82620-035 Curitiba - PR
lub na adres elektroniczny: revista@polonicus.com.br; reitor@polska-misja.com.br
www.polska-misja.com.br